

Amerikkalaiset tiibetinspanielit loistavat terapiatyössä

Julkaistu 1993 lehdessä Tibetan International Magazine

kirjoittanut: Susan Miccio

käännös: Satu Ollila

Joulusta on nyt kolme päivää. Joulukoristeet juhlistavat oleskeluhuonetta. Vanha nainen lysähtää huoneen keskellä olevaan pyörätuoliin. Toisen käden sormet puristavat nenäliinaa. Toinen käsi on puristuneena nyrkkiin. Hänen alaspäinluodut kasvonsa ovat kurtistuneet vihasta ja pelosta, ja hänen kehonsa on jäykistynyt. Hoitaja katsoo naista surullisesti. Vanhus tuotiin parantolaan vain tunti sitten. Hän on sulkeutunut ja torjuu hiljaisesti, mutta kylmästi henkilökunnan yritykset saada hänen huomionsa herätetyksi. Hoitajan sylissä oleva tiibetinspanieli Lightning (=salama) kurottautuu pyörätuolissa istuvaa rouvaa kohti. Se heiluttaa häntänsä tunnustelevasti ja nuuhkii. "Toin sinulle vieraan", sanoo hoitaja, "sen nimi on Lightning. Se asuu myös täällä". Hoitaja laskee koiran hellästi vanhuksen syliin. Lightning ojentautuu ylöspäin ja antaa vastustamattoman tipsusuukon rouvan poskelle. Tämän kädet kietoutuvat välittömästi koiran ympärille, ja hän sulkee sen syliinsä. Ja kun hän laskee poskeaan saadakseen lisää pusuja, hänen surunsa ja yksinäisyyden tunteensa alkavat purkautua. Hän itkee. Hänen nyrkkinsä avautuu, ja sormet puristuvat koiran pehmeään turkkiin. Mutta Lightning ymmärtää. Se käpertyy kerälle vanhuksen syliin suukotellen tätä, ja on siinä juuri niin kauan, kuin rouva häntä tarvitsee. Tämähän on sen työtä.

Lightning (Beckstead's Midday Siesta) on yksi niistä monista tiibetinspanieleista, jotka aktiivisesti osallistuvat terapiatyöhön Yhdysvalloissa.

Miksi juuri tiibetinspanieli?

Me kaikki tiibetinspanielin omistajat ympäri maailman olemme samaa mieltä siitä, että tipsu on niin herkkävaistoinen kuin älykäsikin. Ne eivät vain havaitse herkästi vaan myös vastaavat hoitavalla tavalla omistajansa kaikenlaisiin ruumiillisen tai henkisen epätasapainon ilmaisuihin. Kuka tipsun omistaja ei olisi kokenut sitä tervehdyttävää vaikutusta, joka tipsulla on, kun palaa raskaan työpäivän jälkeen kotiin, makaa flunssaisena sängyssä tai kun on muuten vain masentunut?

Kun Susan Miccio kirjoitti kirjaa America Tibetan Spaniels, hän kuuli monia kertomuksia siitä, kuinka tiibetinspanielit ilman erityistä koulutusta olivat auttaneet avuntarpeessa olevia ihmisiä. Kun esimerkiksi New Yorkilaisen Beverly Burneyn isä sairasti luusyövän viimeistä vaihetta, hän huomasi, kuinka hänen urostipsunsa Kimba (Windweiler's Kimba v. Bev) omistautui isän vartijaksi ja seurapitäjäksi. Kimba makasi loputtomalta tuntuja tunteja Beverlyn isän sängyn vierellä olevassa tuolissa ja katsoi tätä herkeämättä. Vielä silloinkin, kun isän hyväilyistä tuli tahtomattaan rajuja, Kimba vastaanotti ne rauhallisesti ja rakastavasti. Kasvattajat ovat kertoneet, että tiibetinspanieleilla, jotka on otettu perheisiin, joissa on vammaisia, on ollut hyvä vaikutus heihin.

Terapiakoirien merkitys tunnustetaan

Tiibetinspanielit käyttävät tätä lahjakkuuttansa myös työskentelemällä vanhusten ja vammaisten kuntoutusyksiköissä ja esimerkiksi henkisesti sairaiden tai lasten sairaaloissa. Asenteet terapia koiria kohtaan ovat nyt hyväksytyimmät, kuin viisi vuotta sitten. Georgialainen Joan Shaw, jonka tipsut Justin (Ch.Tudorwell's Justin Tyme) ja Felicity (Ch. Hiwind's Felicity Kendal) rekisteröitiin terapiakoiriksi 1980-luvun puolivälissä, kertoo, että sairaalat huolestuivat tilojensa hygieniasta, kun hän toi terapeuttinsa "visiitille". Nykyään eläinasianajajien ja lääkärien asenteet ovat muuttumassa. Rod Beckstead, joka perusti Comfort Caring Caninesin Pennsylvanianaan, sanoo, että asenteet terapiakoiria kohtaan vaihtelevat. Toisena ääripäänä hän muistaa vuoden kestäneet yritykset saada lastensairaala hyväksymään terapiakäynnin ja toisena taas sairaalan johtajan, joka sanoi 30 sekuntia Rodin esittäytymisen jälkeen, että "Mitä minun pitäisi tehdä, jotta saisin nuo koirat tänne?"

Mutta heti, kun tipsujen tassut näkyvät ovella, niin potilaat kuin henkilökuntakin suhtautuvat niihin positiivisesti. Jim Miken tipsutyöt Becca ja Ernie vierailevat psykiatrisissa sairaaloissa ja hoitokodeissa. Jo ensimmäisen vierailun jälkeen ohjelmapäällikkö kirjoitti vierailun järjestäneelle yhdistykselle Southeastern Michigan Animal Societylle kehuun "tyttöjä" ja kutsuen heidät uudestaan niin pian kuin mahdollista. Rod Becksteadin tipsu Danny on jo 80-luvun puolivälissä rekisteröity terapiakoirana. Dannyn vierailu erään ongelmaisen nuoren miespotilaan luona, jonka ongelmien laatua ei oltu selvitetty, sai tämän paljastamaan, että mies oli nuorena usein paennut häntä hyväksikäyttävää isäänsä koirankoppiin. Tämä tapaus sai epäilevänkin psykiatrisen henkilökunnan toivottamaan Dannyn erittäin tervetulleeksi uudestaan. Monet yhdysvaltalaiset organisaatiot tunnustavat eläinkontaktien terapeuttisen merkityksen. Monet vierailut onkin järjestetty juuri näiden organisaatioiden välityksellä. Ne työskentelevät vapaaehtoisvoimin, eivätkä peri maksua palveluistaan.

Terapiakoiran kouluttaminen

Terapiakoirat eivät kuitenkaan joudu töihin "kylmiltään". Ne läpäisevät ensin Amerikan kennelklubin Canine Good Citizen -testin, taikka jonkin muun samankaltaisen kokeen. Jotkut järjestöt vaativat tottelevaisuuskoulutuksen. Testeissä koira asetetaan sellaisiin tilanteisiin, joihin hän saattaa terapiatyön aikana joutua. Muutamassa järjestössä koira viedään vain koekäynnille, jonka aikana sen käyttäytymistä arvioidaan. Testin tarkoituksena on havainnoida, osoittaako koira missään tilanteessa kokevansa olonsa epämurkavaksi. Monet järjestöt tarjoavat myös omistajille harjoittelu- taikka orientoitumistilaisuuksia.

Missourilainen ohjelma koordinaattori Chris Curtis on ylpeä 12 viikon koulutusohjelmastaan. Ensiksi terapiakoirakandidaateista selvitetään heidän kykynsä sietää melua ja epämukavuuden tunnetta. Seuraavaksi koirat koirat ja omistajat oppivat tottelevaisuuden peruskäskyt sekä muutaman terapiakoiralle hyödyllisen käskyn. Peruskoulutuksen jälkeen seuraa koirien totuttaminen sairaalan välineistöön, kuten pyörätuoleihin sekä järjestetään "leikkivierailuja". Sairaalan henkilökunta auttaa koiranomistajia ymmärtämään sairaalan arvojärjestystä. Opittujen tietojen vahvistukseksi kurssiin kuuluu 50:n kysymyksen testi koiran omistajille. Chris kertoo ylpeänä Hollysta (Tiara's Holiday Party), että se oli ensimmäinen tipsu, joka selvitti kyseisen koulutusohjelman. Hän kuvailee Hollya luontaiseksi lahjakkuudeksi terapiatyöhön. "Holly tekee työtä sydämeästään ja sielustaan, eikä vain miellyttäkseen minua", Chris kertoo, "se ei vierasta ketään ihmistä, ja tuntuu ainatietävän, mitä kuuluu missäkin tilanteessa tehdä. Holly ilmaisee joskus rotumääritelmässä mainittua varautuneisuutta vieraita kohtaan, mutta ei koskaan terapiatyötä tehdessään."

Tipsu työssä

Kaikki tipsujen omistajat ympäri Yhdysvaltojen ovat Chrisin kanssa samaa mieltä siitä, että tipsut eivät ole ainoastaan taitavia terapiatyössä, vaan kykenevät myös vuorovaikutukseen potilaiden kanssa. Omistajat ovat myös tärkeitä siitä, että koirat eivät pääse väsymään työssään, vierailu lopetetaan heti, jos koira osoittaa väsymisen merkkejä. Omistajien täytyy tarkkailla myös potilaita, jotka saattavat tahtomattaan aiheuttaa koiralle epämukavia kokemuksia. Billie Ponton Connecticutista vierailee tipsujensa kanssa psykiatrisessa sairaalassa. Kerran kun hänen koiransa Cake's (Jo'Jevon Strawberry Shortcake) lepäsi tyytyväisenä potilaan sylissä, joka rapsutteli sitä, Billie huomasi kuinka Cakesin silmät laajenivat. Potilaan harmiton rapsuttelu oli muuttunut kuristavaksi otteeksi koiran kaulalla. Billie ja sairaalan avustajat kiskoivat Cakesin potilaan otteesta puhellen samalla rauhallisesti, etteivät hätäännyttäisi potilasta. Koko tapahtuman aikana Cakes, rauhallisuuden perikuva, ei päästänyt äännähdystäkään. Terapiakäyntien luonne vaihtelee. Vapaamuotoisinta työ on silloin, kun tipsut omistajineen vierailevat potilaiden luona ilman hoitohenkilökuntaa tarkoituksenaan ilahduttaa potilaita. Mutta äärimillään terapiakäynnit voivat olla sellaisiakin, joissa hoidon ammattilaiset tarkkailevat tapahtumaa tai jopa ohjailevat koiran toimintaa saavuttaakseen tiettyjä päämääriä potilaan hoidossa. esimerkiksi kuntoutushoidossa terapeutti saattaa käskää tipsua pelaamaan jotain tiettyä peliä potilaan kanssa, jotta tämän heikentynyt käsi voimistuisi. Tipsun innokas peli, hymyilevät kasvot ja loistavat silmät kannustavat potilasta pelaamaan unohtaen toiminnan aiheuttaman epämukavuuden tunteen.

Karen Chamberlain, Pennsylvanialainen puheterapeutti, pyytää Pippin-tipsuaan (Ch. Jemari Joyous Pippin) esittämään erityiset terapeutit rutiinit potilaidensa kanssa. Eräs Pippinin kyvyistä on vastata elektroniseen puhelaitteeseen. Tällaiset laitteet antavat sellaisille lapsille, jotka eivät osaa puhua, mahdollisuuden kommunikoida. Huolimatta laitteen konemaisesta elektronisesta äänestä, Pippin ymmärtää sellaiset käskyt kuin ISTU ja TÄNNE. Lapset ovat selvästi onnellisia "puhuessaan" Pip-pinille laitteen kautta. He saavat myös itseluottamusta onnistuessaan kommunikoidaan koiran kanssa. Eräs 12 vuotias tyttö kiteytti Pippinin merkityksen näin: "Pippin on ensimmäinen, joka kuuntelee minua vapaasta tahdostaan, eikä siksi, että joku on käskennyt sitä tekemään niin." 21 vuotias sotilas makaa tajuttomana veteraanien sairaalassa. Hoitajat ovat yrittäneet kaikkensa saadakseen hänen haavoittuneet aivonsa reagoimaan. Kun Holly, pehmeä ja silkkinen particolor tipsu, tulee vierailemaan sairaalaan, hoitajat pyytävät omistajaa tuomaan Hollyn katsomaan tätä nuorta miestä. Holly lasketaan sotilaan sängyn jalkopäähän. Se tepsuttelee sängyssä risteilevien letkujen ylitse miehen viereen. Hoitaja nostaa nuoren miehen käden Hollyn viereen ja sanoo, me toimme koiran pennun katsomaan sinua. Tunnetko sen? Kymmenen minuuttia kuluu. Sitten viisitoista. Holly pysyy liikkumattomana odottaen kärsivällisesti. Sitten sotilaan käsi liikahtaa. Hän koskee Hollya. Sitten hän alkaa hyväillä koiraa.